

La nova tecnologia da telecomunicaziun

Tgi paja ils custs per las regiuns?

DA LUCAS DEPLAZES / ANR

■ (anr/ld) Cun la construcziun da la rait da cabel da fibra da vaider (Glasfaserkabel) realisescha la Svizra ina rait da comunicaziun moderna. La dumonda, tge che capita en las regiuns da muntogna e tgi che paja ils auts custs da construcziun è anc averta. Durant l'emprima mesadad da l'ultim tschientaner ha la PTT erigi ina rait da telecomunicaziun sin tut il territori da la Svizra. Cun in fildarom da conduct èn vegnidas colliadas las singulas chasadas cun la centrala regiunala da telefon. Da lez temp avevan be paucas chasadas in atarg da telefon. Quella rait d'arom transportava sulettamain discurs telefonics e datas telegraficas. Perquai il vegl num TT, quai vuleva dir telegraf e telefon.

Il fildarom svanescha

La rait da fildarom ha in dischavantatg perquai ch'ella trametta ils signals da comunicaziun cun impuls electric. Tals impuls perdan ina tscherta capacitat/tensiun sin lunga distanza e ston perquai vegnir amplifitgads per pussibilitar al destinatur ina comunicaziun en furma chapibla. La rait da fildarom existenta vegn a cuntanscher proximamain il cunfin da capacitat e sto perquai vegnir remplazzada cun cabel da fibra da vaider.

Quella nova tecnologia transportescha las datas cun undas da glisch, empè d'impuls electric. Il cabel da fibra da vaider è bler pli lev ed el ha ina capacitat da transport bler pli auta e svelta. In ulteriur grond avantatg munta la stabilitad da l'impuls da glisch, quai vul dir, las undas da glisch restan invariablas sin l'enti-

Il cabel gross è per la transmissiun da la centrala fin al vitg u quartier, quest da mez per la davoa miglia ed il satigl per la singula chasa.

FOTO L. DEPLAZES

ra lingia, ellas na dovran pia nagina amplificaziun.

Novs basegns da telecomunicaziun

La societad odierna ha basegns multifars

sin il sector da la telecomunicaziun ed quests basegns s'augmentan onn per onn. Ozendi è quasi mintga chasada colliada cun la rait fixa da telefon, quai vul dir cun ina lingia davent da la chasa a la

proxima centrala da telefon. Er tar la rait mobila (telefonin) dovri sin l'ultima miglia la lingia da fildarom u da fibra da vaider. Sa midà èn oz ils basegns u ils giavischs da l'abunent. Dasper il telefon (il telegraf e svani) datti uss l'internet, l'iPhone, il radio, la televisiun ed il stgomi da datas tranter ils divers utilisaders. Il basegn per il transport da datas è s'augmentà enormamain ed el pretenda en l'avegnir novas capacitads da transmissiun. Vitiers vegn in ulteriur fenomen. Tut ils secturs da telecomunicaziun s'uneschan plaun a plaun. Finamira è perquai da transportar sin la medema lingia da transmissiun discurs per telefon, datas da l'internet, radio e televisiun. En l'avegnir vegn Swisscom a metter a disposiziun ina plattafurma correspudenta, sin la basa d'in protocol d'internet (IP). Sin quest sector è Swisscom a la testa dal svilup europeic. Quai pretenda ina gronda capacitat tecnica da transport, l'uschenumnà indriz da transmissiun a spectrum lartg ADSL (Breitbandkommunikation) e VDSL. 98% dals abunents disponan gia dad ADSL e 75% da VDSL.

Fibra da vaider è l'avegnir

Dapi ils onns settanta ha la PTT cumenzà da realisar plaun a plaun la nova rait da fibra da vaider. Quai saja in'incumbensa d'ina generaziun, constatescha Swisscom. E cun la liberalisaziun da la PTT è la situaziun vegnida pli cumplitgada. Sco PTT deva quai ina suletta interpresa che era responsabla per la construcziun ed il mantegniment da las lingias da telefon. Ussa datti concorrenza e quai ha era ses avantgs. Per l'ina promova la concorrenza indriz innovativs ed ella fa squitsch sin la qualitat e sin ils pretschs.

Tgi paja ils custs per las regiuns?

L'infrastructura da basa è gia realisada. Actualmain vegnan ils abunents da Turitg, da Basilea e da Genevra colliadas cun lingias da fibra da vaider. Fin il mais da december 2009 duain var 100 000 chasadas esser colliadas cun la nova rait. Ils proxim onns suondan S. Gagl, Berna, Friburg e Losanna. Swisscom construescha talas lingias senza u ensemen cun autras instituziuns privatas, sco ovras electricas u interpresas da transmissiun. Swisscom quinta per ils proxims onns cun investiziuns da var 8 miliardi francs. Fin l'onn 2015 vul Swisscom colliar in terz da las chasadas svizas cun fibra da vaider. Sco quai ch'il pledader da Swisscom, *Olaf Schulze*, s'è exprimì envers l'Agentura da novitads rumantscha (ANR) custa ina colliaziun en ina citad tranter 400 francs fin 1000 francs per mintga chasada. La realisaziun en las regiuns muntagnardas vegnia a custar diesch giadas dapli. Fin uss na saja quai dentant betg sclerì, tgi che paja ils custs da construcziun per las regiuns periferas. Averta saja era anc la dumonda, sche quai saja insumma necessari da remplazzar dapertut la rait da fildarom. Dapi la liberalisaziun da la PTT na datti nagina politica da telecomunicaziun naziunala pli. Las aglomeraziuns grondas defendan lur interess. Per las regiuns da muntogna pudess quai esser nair temp da sa destadar. Swisscom – che ha fin l'onn 2017 l'incarica da la confederaziun da procurar per ina rait da telecomunicaziun naziunala – vegnia en mintga cas a segirar il provediment necessari, ha confermà Schulze.